

7.ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

I. ÜNİTE: TARİH İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI		
1. Edebiyat Tarihi		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Edebiyat tarihinin uygarlık tarihi içindeki yerini açıklar.	<p>🏛️ Öğrenciler, Türk edebiyatı tarihinin uygarlık tarihine katkısını araştırırlar.</p> <p>📖 Öğrenciler, tarih kitaplarından “ Köktürk ve Kutluk Devleti “ ile ilgili bölümleri, edebiyat kitaplarından “Köktürk Yazıtları” ile ilgili metinleri okurlar. Her iki kitapta yer alan Köktürk Devleti ile ilgili bilgileri ve bu bilgilerin veriliş biçimini karşılaştırır; edebiyatın tarihle etkileşimini değerlendirirler. Sonuçları yazılı olarak arkadaşlarıyla paylaşırlar.</p>	[!] Kültür alanlarıyla ilgili farklı çalışma, kavram ve nesnelerin bir tarihi olduğu vurgulanır. Bunların bütünüün uygarlık tarihini oluşturduğu belirtilir. Edebî eserlerin ve edebî etkinliklerin de tarihî gelişimi olduğu açıklanır.
2. Edebiyat tarihinin incelediği konuları açıklar.	👤 Öğretmen, öğrencilerden önceden belirlediği şairlerin, yazarların edebî kişiliklerini, eserlerini ve dönemlerini araştırmalarını ve yararlanılan kaynaklar konusunda bilgi vermelerini ister.	
3. Edebî eserlerin yazıldığı dönemi temsil eden belge olma niteliğini sorgular.	🏛️ Öğrenciler, yaşanan siyasi veya sosyal bir olayın edebî ve tarihî metinlerde nasıl anlatıldığını araştırırlar. Farklılıklar üzerinde tartışır, sonra da edebiyat-tarih ilişkisi konusunda düşündüklerini yazı hâline getirirler. Tüm yazılar, birkaç ders sınıfın bir yerine asılır.	

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

1. ÜNİTE: TARİH İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI		
2. Türk Edebiyatının Dönemlere Ayrılmasındaki Ölçütler		
Bu bölüme geçilmeden bir hafta önce sınıf 6 gruba ayrılır. Her grup 1–6 arasındaki kazanımlarla ilgili bilgiler toplar, açıklamalar hazırlar. Gruplar hazırlıklarını sunarlar; renkli kartonlar üzerine maddeler hâlinde yazılmış posterleri gösterirler. İmkân bulunursa slaytlardan yararlanırlar.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Uygarlık tarihiyle edebiyat tarihi arasındaki ilişkileri açıklar.	 Sanat tarihi, makinelerin tarihi olayların tarihi arasındaki ilişki üzerinde öğrencilere ödev verilir. Ödevlerin bazıları sınıfta okunur. Ortaya çıkan hususlar tartışılır.	[!] İnsan eliyle ortaya konan her olay ve nesnenin bir tarihi olduğu, edebî metinlerin ve edebî ilişkilerin de bir tarihi olduğu üzerinde durulur.
2. Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasının sebeplerini açıklar.		[!] Tarih içinde üç farklı medeniyet dairesinde yaşandığı vurgulanır.
3. Edebî dönemlerin zihniyetle ilişkisini sorgular.	 Öğrencilere minyatür, Rönesans'ı temsil eden resim ve modern resim örneği gösterilir, zihniyetle güzel sanat eserlerinin ilişkisi tartışılır.	
4. Edebî dönemleri belirleyen hâkim zihniyeti açıklar.		
5. Türk edebiyatındaki dönemlerin ayırıcı özelliklerini belirler.	 Gruplara ayrılan öğrenciler, bir destandan, bir mesneviden, bir hikâye veya romandan seçtiği parçalardan hareketle dönemlerin ayırıcı özelliklerinin metinlerde görünüşünü araştırırlar; bulduklarını arkadaşlarıyla paylaşırlar.	[!] Destan döneminde kavmî özelliklerin, dinî dönemde din etrafında oluşan medeniyetin, modern dönemde aklın ve bireyin dünya ile ilişkisinin önemi vurgulanır.
6. Türk edebiyatının dönemlerini şema hâlinde gösterir.	 Öğrenciler, Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasındaki ölçütleri göz önünde bulundurarak “Türk edebiyatının dönemleri” adlı bir şema hazırlar. Şema sınıfta uygun bir yere asılır. Konular işlendikçe öğrencilerin dikkatinin çekilmesi istenilen hususlar şemada gösterilir.	

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: DESTAN DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI		
1. Destan Dönemi		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Destan dönemini belirleyen zihniyet ve beğenin özelliklerini açıklar.	 Öğrenciler, destan dönemine ait temsili resimler sınıfa getirirler ve bu resimler üzerinde düşüncelerini sözlü ya da yazılı ifade ederler.	[!] Destan dönemi ifadesiyle destanların ortaya çıktığı zaman dilimi kastedilir. Bu zaman diliminde ırka özgü özelliklerin hayata hâkim olduğu vurgulanır.
2. Mitlerin doğuşunu açıklar.		[!] İnsanlığın ilk dönemlerinde kişilerin tabiatla, üstün güçlerle ve düşmanla mücadelesinde düş yoluyla ortaya koyduğu eser, söylediği söz, takındığı tavrın mitolojik öğelerin oluşmasına hizmet ettiği vurgulanır.
3. Her kavmin destan dönemi yaşayıp yaşamadığını sorgular.	 Daha önceden öğrencilerin, farklı kavimlerde destan döneminin yaşanıp yaşanmadığı konusunda birer yazı hazırlamaları istenir. Derste üç veya daha fazla öğrencinin yazısı okunur, diğer öğrenciler eksiklik varsa tamamlar. Öğrencilerin tamamının bu konuda düşüncelerini on dakika içinde yazmaları istenir.	
4. Mitolojik öğelerin o dönemin sanatı ve dilini zenginleştirdiğine örnek verir.		
5. Sözlü edebiyat ürünlerinin toplumun ortak değerleriyle ilişkisini belirler.		[!] Ortak değerlerin, bir insan topluluğundaki bireyleri birbirine bağladığı vurgulanır.

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: DESTAN DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI		
1.a. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler/ Şiir (Sagu, Koşuk)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği Destan Dönemi şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. İncelediği Destan Dönemi şiirini yapısı bakımından çözümler.		
3. İncelediği Destan Dönemi şiirinin temasını bulur.		[!] Öğrencilerin, incelenen şiirde belirlenen tema üzerinde düşüncelerini açıklamaları istenir.
4. İncelediği sagu ve koşuğun dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Sagu ve koşukların dil ve anlatım özellikleri incelenirken; ▪ Sagu ve koşuklardaki söz sanatlarının bulunması sağlanır ve metne katkısı üzerinde durulur. Ayrıca duyguların dile getirilişinde başvurulan ifade biçim ve kalıpları açıklanır.
5. İncelediği destan dönemi şiirinin ahenk öğelerini belirler.	 Bir sagu ve koşuk örneği sınıfta okutulur. Şiirlerin ahenk özellikleri üzerinde özgün birkaç parça çevresinde durulur. Bu parçalar birkaç defa okunur. Öğrencilerin ahenk konusundaki saptamaları sorulur. Alınan cevaplar sınıfça değerlendirilir.	[!] Bu dönem şiirlerindeki ahengin, ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.
6. Destan döneminde sürdürülen hayatla şiir arasındaki ilişkiyi yorumlar.	 Öğretmen, bu döneme ait bir şiir ve bu dönemi anlatan metinler getirir. Metinlerin sürdürülen yaşama biçimiyle ilişkisi tartışılır.	[!] Şiirlerde Eski Türklerin yaşayış, inanış, gelenek ve göreneklerinin yansımaları çeşitli örneklerle açıklanır. Eski Türklerde şiir, dans ve ayinin birlikteliği vurgulanır.
7. Eski Türklerde şairlerin görev ve işlevini açıklar.		[!] Eski Türklerde şairlere verilen isimler (kam, baksı, oyun, ozan, şaman) açıklanır, bu isimlerin o günkü toplumda ifade ettiği anlamlara (hâkim, hekim, büyücü, sanatçı, bilge) vurgu yapılır.

ONUNCU SINIF ÜNİTE ve KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: DESTAN DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI		
1. b. Olay Çevresinde Oluşan Metinler (Destan)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Destanın oluşumuyla ilgili açıklamalar yapar.	 Destan konusu işlenirken, öğretmen ve öğrenciler, sınıfa, içerisinde olağanüstü figürler bulunan film ve resimler getirirler. Öğrenciler gruplar hâlinde destan kahramanlarıyla resim ve filmlerdeki figürleri karşılaştırır, destan kahramanlarının resim veya karikatürlerini çizerler. Destandaki olayın gerçeklikle ilişkisi olup olmayacağı nedenleriyle tartışılır.	
2. Destanın yapısını çözümler.	 Destanla romanı ve hikâyeyi olay örgüsü, kişi, tema ve anlatım bakımlarından karşılaştıran öğrenci grupları, tespitlerini sözcükleri aracılığıyla dile getirirler. Destan kahramanları ile çizgi film kahramanları arasında ilişki kurdurulup, karşılaştırmaları sağlanır. Gruplar bir destanda anlatılanların olduğu gibi yaşanmasının mümkün olup olmadığı; işlenen temanın diğer bilim dallarında ele alınıp alınamayacağı konularında düşüncelerini uygun biçimde dile getirirler.	[!] Destanın yapısının çözümlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Destanın kurmaca olmasının nedenleri açıklanır. ▪ Destandaki olay örgüsünün özellikleri belirlenir. ▪ Destanda olay örgüsüne kaynak olabilecek olayın zamanı belirlenir. ▪ Destanda zaman ve zamanın anlatımının özellikleri belirlenir. ▪ Destandaki kişilerin olay örgüsündeki işlevleri açıklanır. ▪ Destandaki kişilerin tarihle ve tanrılarla ilişkisine, olağanüstü güçlerine vurgu yapılır. ▪ Destanda mekân ve mekânın anlatımının özellikleri belirlenir. ▪ Destanda mekânın işlevi belirlenir. ▪ Destanda anlatılan mekân, zaman, olay örgüsü ve kişilerdeki olağanüstü öğeler belirlenir. ▪ Destanlarda tarihsel olay ve kişilerin hayalin imkânlarıyla zenginleştirildiği vurgulanır.
3. Destanın temasını bulur.	 Oluşturulan öğrenci grupları, olağanüstü özellikleriyle dikkat çeken günümüz filmlerinden birini izlerler. Bu filmdeki olağanüstü öğeler ile destandakileri karşılaştırırlar.	[!] Destanın teması üzerinde durulurken aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Tema bulunurken “Metni meydana getiren birimlerin ortak paydası nedir?” sorusuna cevap aranır. Alınan cevabın en kısa ve kesin ifadesinin tema olarak değerlendirilebileceği dikkate alınır. ▪ Destanın, temasından hareketle tarihle, insanlıkla, mitoloji ve hayatla ilişkisi açıklanır. ▪ Destanda işlenen temanın insandaki evrensel özellikleri nasıl ifade ettiği üzerinde durulur.
4. Destanın dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Destanın dil ve anlatım özelliklerinin açıklanmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilir: ▪ Destandaki anlatıcının özellikleri, anlatıcının bakış açısı ve hedef kitle üzerinde durulur. İdeal hedef kitleyi kimlerin oluşturduğu vurgulanır. Henüz zümreleşmenin gerçekleşmediği belirtilir. ▪ Destan dilinin oluşumu açıklanırken mitolojik öğelerin, dinî törenlerin, musikin ve hayatla mücadelenin etkileri vurgulanır. ▪ Destan diliyle doğal dilin karşılaştırılması sağlanır.
5. Türk destanlarını gruplandırır.		[!] Türk destanlarının tarihî olaylar ve olağanüstü öğeler dikkate alınarak gruplandırılması gereği üzerinde durulur.

6.	Destanın işleviyle ilgili sonuçlar çıkarır.		[!] Destanda öğretici metin işleviyle sanat metni işlevinin bir arada bulunduğu vurgulanır.
7.	Destanın, dönemin tarihî, siyasi ve kültürel yapısıyla ilişkisini sorgular.		[!] Toplumda iş bölümünün gerçekleşmediği; hayalin, akılla ilgili davranışlarda hâkim olduğu vurgulanır.
8.	Destanları karşılaştırır.		[!] Türk destanlarının birbiriyle ve diğer kültürlerin destanlarıyla yapı, tema, dil ve anlatım bakımından karşılaştırılması sağlanır.
9.	Destanları bugünkü olay esasına bağlı diğer metinlerle karşılaştırır.		
10.	İncelenen destanlardan hareketle destanların özellikleriyle ilgili genellemeler yapar.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

II. ÜNİTE: DESTAN DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI		
2. Yazılı Edebiyat (Köktürk Yazıtları, Uygur Metinleri)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Destan Dönemine özgü özelliklerin yazılı eserlere nasıl yansıdığını açıklar.		[!] Bu dönemin sözlü edebiyatının olduğu gibi yazılı edebiyatının da dil, anlatım, tema, duyuş ve zevk bakımından eski Türklerin özelliklerini yansıttığı vurgulanır.
2. Yazılı dönem eserlerini gruplandırır.		[!] Köktürk ve Uygur metinlerinden örnekler işlenir.
3. <i>Yazılı belgelerin bulundukları yerleri ve yazıların özelliklerini belirler.</i>	🏰 Öğrenciler, yazılı belgelerin bulundukları yerleri ve yazıların özelliklerini araştırırlar.	
4. Köktürk Yazıtları'nın yazıldığı dönemle ilişkisini sorgular.		[!] İnsanların yaşama mücadelesi verdikleri, hâkim olma arzusu, birlikte yaşama iradesi vurgulanacaktır.
5. Köktürk Yazıtları'nın yazılı Türk edebiyatındaki önemini açıklar.	🏰 Öğrenciler, Köktürk Yazıtları'nda anlatılan tarihî ve siyasi olayın tarih kitaplarında nasıl anlatıldığını araştırırlar. Köktürk Yazıtları'nın önemi, dil ve anlatımı konusunda üç ayrı grup sunum hazırlar. Bunlardan kurayla belirlenen biri hazırladığını sınıfta sunar; diğerleri bunu tamamlar.	[!] Köktürk Yazıtlarının önemi açıklanırken; ▪ Köktürk Yazıtları'nın Runik alfabeye yazıldığı, ▪ Köktürk Yazıtları'ndaki alfabenin Türklere ait olduğu üzerinde durulur. ▪ Köktürk Yazıtları'nın Türk medeniyeti tarihi içindeki yeri ve Köktürk Yazıtları'nın temel düşüncesi açıklanır. ▪ Köktürk Yazıtları'nın içeriğinin yorumlanması sağlanır.
6. Köktürk Yazıtları'nın dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		
7. Uygurlar dönemine ait yazılı metinlerin özelliklerini açıklar.		[!] Uygur dönemi yazılı metinlerinin dinî konularda yazılmış tercüme metinler olduğu vurgulanır.
8. Yazılı metinlerden hareketle dönemle ilgili çıkarımlarda bulunur.	🏰 Öğrenciler iki gruba ayrılır. Köktürk Yazıtları'ndan ve <i>Onuncu Yıl Nutku</i> 'ndan birer bölüm seçmeleri istenir. Metinler; yapı, tema, dil ve anlatım, hitabet özellikleri, tarihî ve kültürel önemleri, yazılış amaçları, kim tarafından kime, hangi şartlarda yazıldığı yönlerinden karşılaştırılır. Kitabelerin orijinalleri (dikili taşların resimleri) sınıfa getirilir. Atatürk'ün kendi sesinden <i>Nutuk</i> dinletirilir.	

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
1. XI.-XII. Yüzyıllarda İslamiyet ve Türk Kültürü		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İslamiyet öncesi Türk kültürü ile İslam uygarlığı arasındaki etkileşimi açıklar.	 Öğrenciler gruplara ayrılır, her grup Türk kültürü ve medeniyeti konusunda yazılmış metinlerden parçalar seçer. Bu metinlerin önemli cümleleri okunur.	
2. İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal, siyasi ve kültürel hayatındaki değişimi açıklar.	 Öğrenci grupları, İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal, siyasi, kültür ve dil alanlarında gerçekleştirdikleri değişiklikleri belirler. Sınıfta bu değişimleri en kısa ve özlü biçimde nasıl ifade edebileceklerini kararlaştırırlar. Beğenilen ifadeler dövizleştirilir.	
3. XI ve XII. yy.da dildeki değişimin nedenlerini açıklar.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
2. İslamî Dönemde İlk Dil ve Edebiyat Ürünleri (XI.-XII. yy.) <i>Kutadgu Bilig, Atebetü'l-Hakayık, Divan-ı Hikmet, Divanü Lügâti't-Türk</i> Bu eserlerden alınan parçalar, 9. sınıfta belirtilen metin incelemesi ile ilgili hususlardan hareketle çözümlenir. Bu kısımda belirtilen kazanımlar bu çözümlmelerden hareketle gerçekleştirilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği İslami Dönem ilk dil ve edebiyat ürünlerini dönemin tarihî, siyasi ve sosyal yapısıyla ilişkilendirir.	🏠 Öğrenciler, XI-XII. yüzyıllarda Türklerin tarihi, siyasi ve sosyal yapısı hakkında yazılar bulup özetlerini çıkarırlar.	
2. İslami Dönem ilk dil ve edebiyat ürünlerinin edebiyat ve kültür tarihimizdeki yeri ve değerini açıklar.		[!] Bu dönemdeki metinlerin sanat metni ve öğretici metin olarak kesin çizgilerle ayrılmadığı vurgulanır.
3. İslami Dönem ilk dil ve edebiyat ürünlerindeki kültürel farklılaşmayı örneklerle açıklar.		[!] Metinlerde bu dönemde benimsenen yeni değerlerle ilgili öğrencilerin konuşmaları sağlanır. İslamiyet'le ilgili değer, düşünce ve bilgilerden yararlanılmaya başlandığı vurgulanır.
4. İslami Dönem ilk dil ve edebiyat ürünlerinde kullanılan lehçeyi belirler.	🏠 Öğretmen, öğrencilerden bu eserlerde kullanılan Türkçenin hangi lehçeye ait olduğunu araştırmalarını ister. Öğretmen Hakaniye (Karahanlı Türkçesi) lehçesinin özelliklerini ve hangi coğrafyada kullanıldığını sezdirir.	[!] Hakaniye lehçesi üzerinde durulur.
5. İslami Dönem ilk dil ve edebiyat metnlerinin dil, söyleyiş ve kültür özelliklerini açıklar.		
6. İslami Dönem ilk dil ve edebiyat metnlerinin bağlı olduğu geleneği açıklar.	🏠 Öğrenciler, metnin geleneğini araştırırlar.	[!] İslam uygarlığı çevresinde bazı efsane ve önemli olayların mısraları kendi aralarında kafiyeli manzum metinlerle anlatıldığı; bu metinlere de mesnevi dendiği vurgulanır.
7. Metinlerden hareketle dönem eserlerinin yazılış amacını belirler.		[!] Kutadgu Bilig, Atebetü'l-Hakayık ve Divan-ı Hikmet'in yazılış amaçları üzerinde durulur. [!] Atebetü'l-Hakayık'ın nasihatname olduğu vurgulanır. [!] <i>Divan-ı Hikmet</i> 'te dinî bilgilerin manzum olarak yorumlandığı vurgulanır.
8. Kutadgu Bilig'in yapı özelliklerini çözümler.	🏠 Öğrenciler Türk İslâm medeniyetindeki önemli mesnevileri araştırır.	[!] Bu kazanımın işlenişinde; Kutadgu Bilig'de olay örgüsü çevresinde olay, kişi, mekân ve düşüncelerin nasıl kümelendiği sorgulanır.
9. Divanü Lügâti't-Türk'ün edebiyatımızdaki yeri ve değerini açıklar.	🏠 Öğrenciler, Divanü Lügâti't-Türk'ün edebiyatımızdaki yeri ve değerini araştırırlar.	[!] Divanü Lügâti't-Türk'ün sözlü edebiyat ürünlerini zamanımıza ulaştırdığı vurgulanır.
10. Günümüz şartlarını düşünerek İslami dönemdeki ilk eserler hakkında çıkarımlarda bulunur.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
3. Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII-XIV. yy.)		
3.1. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel)		
↻ Şiirler, 9. sınıf II. ünite “Şiir İnceleme Yöntemi”ne göre incelenir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk metinlerden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. İslamiyet'in kabulüyle Türk toplumunda görülen kültür farklılığını açıklar.		
3. İslam kültürünün etkisiyle oluşan tasavvufun şiire yansıma tarzını sorgular.	🏠 Öğrenciler tasavvufi duygu ve düşünceye şiir metninde nasıl yer verildiğini araştırır.	[!] Bu kazanım işlenirken incelenen şiirden hareketle İslamiyet'in kabulüyle birlikte Türk toplumunda görülen kültür farklılığının açıklanması sağlanır.
4. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerinin yapı özelliklerini çözümler.	🏠 Öğrenci grupları, ders kitabındaki metinlerden hareketle XIII-XIV. yüzyıllarda şiir dili konusunda bir sunum hazırlarlar. Kura ile belirlenen grup hazırlığını sınıfa sunar. Diğerleri de dinledikleri sunumu tamamlamak amacıyla düşüncelerini ifade ederler.	
5. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerin temasını bulur.		
6. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	📖 Öğrenciler, gruplar hâlinde başta ders kitabındaki metinler olmak üzere Yunus'un şiirlerinde 6. kazanıma kadar belirtilen hususları ararlar, saptamalarını yazıyla ifade ederler. 🏠 Her öğrenci Yunus'tan bir şiir ezberler. Sınıfta “Yunus Şiir Yarışması” düzenlenir.	[!] Bu kazanımın işlenişinde: ▪ Derste ele alınan metinlerden hareket edilir. ▪ Şiirde kullanılan kelimelerdeki değişikliğin sebepleri ve Türkçenin yeni ses değerleri kazandığını örneklerle açıklanır. ▪ Uzun ses ve kapalı heceye verilen değer vurgulanır. ▪ Dilin nasıl zenginleştiği ve İslâm medeniyeti çevresindeki kavram, kelime ve yeni söyleyiş tarzları vurgulanır. ▪ Türkçenin yeni bir edebî dil arayışının sebeplerinin sorgulanması sağlanır. ▪ Yeni uygarlığın değerlerini şiirle ve manzum metinlerle öğretme gayreti belirtilir.
7. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerinde ahengi sağlayan öğeleri belirler.	📖 Öğrencilere, Yunus Emre'nin bir ilahisi kasetten dinlettirilir. –varsa- Yunus Emre'yle ilgili film seyrettirilir.	[!] Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki ilk şiirlerinde ahengin; ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.
8. Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerini yorumlar.		
9. Oğuz Türkçesiyle yeni bir şiir anlayışının oluşmaya başladığını örneklerle açıklar.	📖 Öğrenciler; Âşık Paşa, Yunus Emre, Hoca Dehhani Hacı Bektaş-ı Veli vb. şairlerden kısa metinler getirir. Metinleri dil ve söyleyiş yönünden karşılaştırırlar.	
10. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] İncelenen şiirden hareketle ayrıca eserle şair arasındaki ilişkinin belirlenmesi sağlanır.
11. Eserle şair arasındaki ilişkiyi belirler.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
3. Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.)		
3.b. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (<i>Battalnâme</i> , <i>Dede Korkut Hikâyeleri</i> , <i>Dânişmentnâme</i> , <i>Mesneviler</i>)		
↻ Metinler, 9. sınıftaki “Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinleri İnceleme Yöntemi”ne göre işlenecektir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerden hareketle metnin oluşmasına imkân veren zihniyetini belirler.		
2. Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerin yapısını çözümler.	<p>📖 Öğrenci grupları, ders kitabındaki metnin olay örgüsünü şema hâlinde gösterirler. Yaşanması muhtemel olay ile olay örgüsü arasındaki farklılıkları konu alan bir iki paragraf uzunluğunda yazı kaleme alırlar; okunan metinde anlatılan olayların, tanıtılan kişilerin benzerlerinin çevrelerinde bulunup bulunmadığını tartışır.</p> <p>📖 Öğrenci grupları, ders kitabındaki metin parçalarında, 5 numaralı kazanımdan başlayarak kazanımlarda belirtilen hususları araştırırlar. Her grup saptamalarını kısa cümleler hâlinde kartonlara yazar. Bütün gruplarda ortak olan saptamalar belirlenir.</p> <p>📖 Öğrencilerin, incelenen metnin teması, kişileri, zamanı, mekânı vb. üzerinde düşüncelerini yazılı olarak ifade etmeleri istenir.</p> <p>📖 İncelenen metin -uygunsa- istekli öğrencilere görev dağılımı yapılarak bir sonraki derste canlandırılır.</p>	<p>[!] Oğuz Türkçesinin Anadolu'da olay çevresinde oluşan ilk metinlerinin yapısının çözümlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> Metnin yapısını oluşturan öğelerin belirlenmesi sağlanır. Metnin olay örgüsü bulunur. Metindeki kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. Metindeki kişilerin olay örgüsündeki özellikleri açıklanır. Metindeki mekânın işlevi belirlenir. Metindeki mekânın nasıl anlatıldığı üzerinde durulur. Metindeki kişi-zaman-mekân ilişkisi sorgulanır. Metindeki zaman ve zamanın nasıl anlatıldığı üzerinde durulur. Metinde, insana özgü gerçekliğin olay örgüsü çevresinde nasıl somutlaştırıldığı örnekler verilerek açıklanır.
3. Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerin temasını bulur.		<p>[!] Bu kazanımın işlenişinde;</p> <ul style="list-style-type: none"> Bu dönemde kahramanlık hikâyelerinin, fetih ve gaza temalarını işlemesiyle rağbet gördüğü vurgulanmalıdır. Metnin temasıyla yazıldığı dönem arasındaki ilişki ve temanın evrensel olup olmadığı sorgulanır.
4. Bu döneme ait incelediği metinlerin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		<p>[!] Kazanımın işlenişinde;</p> <ul style="list-style-type: none"> Metnin anlatıcısı ve bakış açısı belirlenir. Metnin dil özellikleri üzerinde tartışılır. Metindeki ses, kelime ve cümle özellikleri vurgulanır. Metindeki tasvirlerin anlatımdaki işlevi sorgulanır. Metindeki tasvirlerin anlatım tarzı belirlenir.
5. Okuduğu metni dönemin gerçekliğiyle ilişkilendirir.		<p>[!] Bu dönem destani hikâyelerinin Anadolu'da oluştuğu, yaşanmış bazı tarihî gerçekleri dile getirdiği söylenmelidir.</p>
6. Metni kendinden önceki metinlerle ve günümüzdeki benzer metinlerle karşılaştırır.	<p>📖 Öğretmen, incelenen metinle ilgili yayımlanmış eleştiri ve değerlendirme yazıları varsa sınıfa getirir. Öğrencilerden metinle ilgili düşüncelerini yazmalarını ister.</p>	<p>[!] Bu dönemdeki eserlerin kaynağının, İslâmiyet öncesi destanlar ve İslâmi dönemde oluşan hikâyeler olduğu vurgulanmalıdır.</p>
7. Yazar ve şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		
8. Eserle yazar arasındaki ilişkiyi belirler.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
3. Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.)		
3.3. Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları)		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Bu döneme ait incelediği öğretici metinleri anlatım biçimleri bakımından gruplandırır.		[!] Eserlerin manzum ve düz yazı olarak yazılma nedeni vurgulanır.
2. İncelediği metinden hareketle öğretici metnin oluşmasına imkân veren zihniyetini belirler.		
3. Bu döneme ait incelediği ilk öğretici metinlerin yapı özelliklerini çözümler.		[!] Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki ilk öğretici metinlerinin yapı özellikleri çözümlenirken aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir: <ul style="list-style-type: none"> Metnin ana düşüncesinin belirlenmesi sağlanır. Metinde, anlam birliğine sahip kümelerin metnin iletişi etrafında nasıl birleştiği sorgulanır.
5. Öğretici metinlerin dil ve anlatım özelliklerini belirler.		[!] Bu döneme ait öğretici metinlerde; <ul style="list-style-type: none"> Cümlelerin kısa ve açık olduğu fark ettirilir. Bu yüzyıllarda dilin sade ve anlaşılır olduğuna vurgu yapılır.
6. Metnin hangi geleneğe bağlı kalınarak yazıldığını belirler.		
7. Metnin yazılış amacını belirler.		[!] Bu dönemde düz yazıyla yazılan öğretici metinlerin aydınlatıcı, yol gösterici ve telkin edici oldukları vurgulanır.
8. Öğretici metinleri birbirinden ayıran özellikleri belirler.		[!] Bu döneme ait öğretici metinlerin din, tasavvuf, İslam menkıbeleri, tıp ve tabiat konularında yazıldıkları vurgulanır.
9. 14. yy. nesrinin özelliklerini belirler.	Öğrenci grupları ders kitabındaki metnin yapısını, temasını, dil ve anlatım özelliklerini belirler. Sınıfta "Nasreddin Hoca Fıkra Yarışması" düzenlenir.	[!] İslam medeniyetinin tesiriyle nesir dilinin yeni kavram ve söyleyişlerle zenginleştiği vurgulanır.

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4.XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4.1. Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir)		
<p>4.1.1. Divan Şiiri (Gazel, Kaside, Rubai, Musammatlar, Şarkı, Murabba, Terkib-i Bend...)</p> <p>↻ Divan şiirleri incelenirken 9. sınıfta yer alan “Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler” inceleme yöntemi dikkate alınır.</p> <p>Divan şiirinin özelliklerini “Problem Çözme Yöntemi”yle kavratmak için divan şiiri zevkini veren anlaşılması kolay metin parçaları alınmalıdır (Ders kitaplarına bu ölçüye uygun metinlerin alınması önemlidir.). Bu bölümdeki kazanımlarda belirtilen hususları öğrenci grupları bu parçalarda aramalıdır. Etkinlikler de bu parçalardan yararlanılarak gerçekleştirilmelidir. Bu parçaların bir kısmı şiirdeki birimleri, bir kısmı yapıyı, bir kısmı şiir dilini, bir kısmı imgeleri göstermeye uygun olmalıdır. Her öğrenci grubu seçilen metinlerde, programda yer verilen kazanımları araştırdıktan sonra divan şiirinde ses, dil, yapı ve güzellik gibi konularda bir iki paragraf boyutunda yazı kaleme almalıdır. Öğrencilerin sevdikleri beyit ve bentleri ezberlemeleri önerilmeli, şiir okuma yarışması düzenlenmelidir.</p>		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği divan şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân veren zihniyetini belirler.		
2. Divan şiirinin yapı özelliklerini çözümler.	<p>👤 Öğrenciler anlam ve ses yönünden beyitler arasındaki ilişkiyi araştırır.</p> <p>🔊 Öğrenciler, bestelenmiş şarkı ve gazelleri önce kasetten, CD’den dinler, sonra şiir olarak okur. Metnin ses ve duygu değeri hakkında düşündüklerini, hissettiklerini yazar.</p>	<p>[!] Divan şiirinin yapı özelliklerinin çözümlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ses ve anlam kaynaşmasından oluşan birimler belirlenir. ▪ Divan şiirinde her beytin veya bendin kendi içinde bir bütün olduğu vurgulanır. ▪ Ses ve anlam kaynaşmasından oluşan birimlerin özellikleri açıklanır. ▪ Beyitler ve bentler arasındaki ilişki açıklanır. ▪ Şiirin yapı özellikleri belirlenir.
3. Divan şiirinin ahenk öğelerini belirler.	👤 Öğrenciler, Divan şiirinde kullanılan nazım şekillerinin özelliklerini araştırırlar.	<p>[!] Divan şiirinin ahenk öğeleri belirlenirken;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beyitteki ses akışının çağrışım değeri üzerinde durulur. ▪ Divan şiirindeki sesle imparatorluk yapısı arasında ilişki olduğu vurgulanır. ▪ Şiirin, kuralları önceden belirlenmiş nazım şekillerine uyularak yazıldığı gösterilir. ▪ Şiirin bir nazım biçimiyle adlandırıldığı açıklanır.
4. Divan şiirinin temasını bulur.		<p>[!] Divan şiirinde tema bulunurken;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Şiiri meydana getiren birimlerin ortak paydası nedir?” sorusuna cevap aranır. Alınan cevabın en kısa ve kesin ifadesinin tema olarak değerlendirilebileceği ifade edilir. Bu amaca yönelik olarak beyitlerin ortak paydasının belirlenmesi sağlanır ve şiirin teması belirlenir. ▪ Beyitlerin ortak bir tema etrafında birleşerek bir bütün oluşturup oluşturmadığının sorgulanması sağlanır.

5. Divan şiirinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	<p>👤 Öğrenciler, imgelerin farklı şiirlerde kullanılıp kullanılmadığını araştırır.</p> <p>👤 Öğrenciler şiirde –varsa- geçen kişiler hakkında bilgi edinirler.</p> <p>👤 Öğrenciler, şiirde anlatılanların olduğu gibi yaşanmasının mümkün olup olmadığını tartışır.</p> <p>👤 Öğrenciler, Divan şiiri hakkında yazılmış değerlendirme yazılarında bu konunun nasıl ele alındığını araştırır. Araştırma sonuçlarını sınıfa sunarlar.</p>	<p>[!] Divan şiirinin dil ve anlatım özellikleri üzerinde durulurken;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Şiirde aynı duygu hâlinin diğer beyit ve bentlerde farklı kelimelerle tekrar edilip edilmediği tartışılır. ▪ Yek-avaz olmayan şiirlerde her beytin bir bütün olduğu, bu beyitlerde aynı duygunun farklı kelimelerle dile getirildiği vurgulanır. ▪ Modern şiirde duygunun veya düşüncenin geliştirilerek anlatıldığı üzerinde durulur. ▪ Divan şiirinde kelimelerin kendi anlamları dışında kullanılıp kullanılmadığını sorgulanır. ▪ Şiirin yan anlam bakımından zengin olduğuna örnekler verilir. ▪ Şiirdeki ortak imgeler belirlenir ve ortak imgelere mazmun dendiği vurgulanır. ▪ İmgelerle söz sanatlarının şiirdeki işlevi belirlenir. ▪ Efsanelerin, kişi adlarının şiirdeki işlevi belirlenir. ▪ Divan şiirinde gözlemin, izlenimin, sezginin, kişisel duyarlılığın önemi açıklanır. ▪ Divan şiirinde temaların, imgeler, dinî söyleyiş ve kelimelerle geliştirildiği örneklerle açıklanır. ▪ Divan şiirinin kendine özgü bir zevk ve anlayış çevresinde oluştuğu vurgulanır.
6. Divan şiirinde ahengi sağlayan öğeleri belirler.	<p>👤 Öğrenciler, gruplara ayrılır. Grupların, Divan edebiyatı döneminde aruz vezniyle yazılmış bir şiir, Millî edebiyat veya Cumhuriyet Döneminde hece vezniyle yazılmış bir şiir, 1940 sonrasında serbest nazımla yazılmış bir şiir örneği okumaları istenir. Ritm yönünden benzer ve farklılıklar karşılaştırılır.</p>	<p>[!] Ahengin; ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Konuşma diline özgü tonlama ve vurguyla beyitlerdeki ses ve söyleyiş arasındaki ilişkiye dikkat çekilir.
7. Mısra örgüsü, kafiye düzeni ve temasına göre şiirleri gruplandırır.		[!] Gazel, kaside, rubai, tuyuğ, musammatlar üzerinde durulur.
8. Divan şiirinin hedef okuyucu kitlesini belirler.		
9. Divan şiirinde temaların özelliklerini belirler.		[!] Divan şiirinin yüce ve yüksek olana yönelik olduğu, bunun için de daha çok soyutun sahasında kaldığı vurgulanır.
10. Divan şiirinde Farsça ve Arapçadan kelime alınış sebeplerini sorgular.		
11. Şiir metninin hangi gelenekte yazıldığını belirler.		
12. Divan şiirlerini destan dönemi şiirleriyle karşılaştırır.		
13. İncelediği şiiri yorumlar.		
14. Şiirin hissettirdiklerini açıklar.		
15. Şiirden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.
16. Beyitlerde ve bentlerde dile getirilen duygu ve düşüncenin zamanımız şiirlerinde de ele alınıp alınmadığını belirler.	<p>👤 Öğrenciler, beyitlerde ve bentlerde dile getirilen duygu ve düşüncenin, zamanımız şiirlerinde de ele alınıp alınmadığını araştırır. Aynı temada farklı dönemlerde yazılmış şiirler bulur ve sınıfta okurlar.</p>	

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4. 1. 2. Halk Şiiri		
4. 1. 2. a. Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü)		
Bu bölümde, öğrenciler gruplar oluşturarak anonim halk şiirinden seçilmiş parçalarda kazanımlarda belirtilen hususları aramalı, belirledikleri özellikleri maddeler hâlinde yazmalıdır. Ünitenin sonunda, her grup, anonim halk şiiri ve özellikleri konusunda birer yazı hazırlayıp arkadaşlarına sunmalıdır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği anonim halk şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyetini belirler.		
2. Anonim şiirin yapısını çözümler.		
3. Anonim şiirin temasını bulur.	📖 Öğrenci grupları, örnek metinlerde aynı temanın nasıl ele alındığını tartışır. Medrese eğitimi alan şairlerle, sözlü edebiyat geleneğini sürdürenler arasındaki dil ve söyleyiş farklılıklarını belirler. Bunlara örnek metin bulur ve okurlar.	
4. Anonim şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		
5. Anonim şiirinde ahenk öğelerini belirler.	📖 Öğrenciler bestelenmiş anonim şiirleri kasetten dinler.	[!] Anonim halk şiirinde ahenk öğeleri belirlenirken aşağıdaki hususlara dikkat edilir. ▪ Şiirlerde ses ve anlam kaynaşmasının oluşturduğu birimler belirlenir. ▪ Anonim şiirlerdeki ahengin, hangi öğelerle sağlandığını belirlenir. ▪ Ahengin; ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.
6. Anonim şiiri yorumlar.		
7. Anonim şiirlerin hangi adlarla gruplandığını belirler.		[!] Mânî ve türkü çeşitleri üzerinde durulur.
8. Anonim şiirin müzikle ilişkisini açıklar.	🎵 Öğrenciler, anonim şiirin müzikle ilişkisini araştırır.	
9. Anonim şiire mısra örgüsü, kafiye düzeni ve konusuna göre hangi adların verildiğini açıklar.	🎵 Öğrenciler, anonim şiirlere örnek metinler bulur, okur ve ezberler.	
10. Şiir metninin neden anonim olduğunu açıklar.	🎵 Öğrenciler, metnin, ait oldukları sosyal çevreyle ilişkisini araştırır.	
11. Anonim şiirlerin tarihî kaynağını açıklar.	🎵 Öğrenciler, anonim şiirlerin bize nasıl ulaştığını araştırır. 🎵 Öğrenci grupları, türkülerin Türk toplum hayatında yeri ve değerini araştırır/ tartışır. Türkülerin sanat ve toplum hayatındaki yeri ve konusunda bir yazı kaleme alırlar.	[!] Anonim metinlerin, destan döneminden itibaren geniş halk kitlesi içinde varlığını sürdüren sözlü geleneğe bağlı olduğu vurgulanır.
12. Anonim şiirleri divan şiirleriyle karşılaştırır.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4. 1. 2. b. Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Âşık tarzı halk şiirinin ahenk, yapı, tema, dil ve benzeri özelliklerini yansıtan parçalar seçilmelidir. Gruplar oluşturan öğrenciler, kazanımlarda dile getirilen hususları bu metin parçalarında aramalıdır. Konunun sonunda öğretmen, “Âşık Tarzı Şiirde İnsan ve Tabiat” konusunda bir yazı yarışması düzenleyebilir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği âşık tarzı halk şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân veren zihniyeti belirler.		
2. Âşık tarzı halk şiirlerinin yapı özelliklerini çözümler.	👥 Öğrenciler, âşık tarzı şiirlerin şeklini ve türlerini araştırırlar. Araştırma sonuçlarını sözlü olarak arkadaşlarıyla paylaşırlar. Sınıfta örnek metinler okurlar.	[!] Âşık tarzı halk şiirlerinin yapı özellikleri çözümlenirken; ▪ Şiirdeki birimleri belirlenir. ▪ Şiirdeki birimlerin birbiriyle nasıl birleştiği sorgulanır.
3. Mısra örgüsü, kafiye düzeni ve temasına göre âşık tarzı halk şiirlerini gruplandırır.		[!] Koşma, semai, varsağı, destan, güzelleme, koçaklama, taşlama, ağıt üzerinde durulur.
4. Âşık tarzı halk şiirinin temasını bulur.		
5. Âşık tarzı halk şiirinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Kazanımın işlenişinde; ▪ Şiirde kullanılan söz sanatlarının özellikleri ve işlevleri açıklanır. ▪ Halk şiirinin dili ile konuşma dili arasındaki benzerlik ve farklılıklar sorgulanır. ▪ Şiir dilinin ve kullanılan imgelerin ait olduğu gelenekle ilişkisi belirlenir.
6. Âşık tarzı halk şiirinin ahenk özelliklerini belirler.	👥 Öğrenciler, konuşma diline özgü tonlama ve vurguyla dörtlüklerdeki ses ve söyleyiş arasındaki ilişkiyi araştırır.	[!] Ahengin, ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.
7. Halk şairleriyle kalem şairlerinin okuyucu ve dinleyiciyle iletişim tarzındaki farklılıkları açıklar.		
8. Halk şiirinin temelindeki anlayışı belirler.		
9. Halk şiirinde, kişisel olanla soyut olanın birleşmesinde halk beğenisinin rolünü örneklerle açıklar.		
10. Halk şairlerinin sözlü edebiyat geleneği ile ilişkisini belirler.		
11. Halk şairlerinin kendi eserleri yanında başka şairlerin eserlerini de naklettiklerini açıklar.		
12. Şiiri yorumlar.		
13. Âşık tarzında söylenmiş şiirleri, anonim, divan ve okuduğu günümüz şiirleriyle karşılaştırır.	📺 Öğrencilere çeşitli dönemlere ait bestelenmiş şiirler önce CD’den (kasetten) dinlettirilir. Sonra şiir olarak okunur. Şiirleri ses, ahenk, yapı bakımlarından karşılaştırmaları istenir.	
14. Şiirin hissettirdiklerini açıklar.		
15. Şairin fıkır ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4. 1. 2. c. Dinî -Tasavvufi Türk Şiiri		
Dinî-tasavvufi Türk şiirinin ahenk, yapı, tema, dil ve benzeri özelliklerini en iyi yansıtan metin parçaları seçilmeli; bu metin parçalarında, kazanımlarda belirtilen hususlar, gruplar oluşturan öğrenciler tarafından incelenmeli, sözü edilen özellikler belirlenmelidir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği dinî-tasavvufi şiirden hareketle şiirin oluşmasına imkân veren zihniyeti belirler.		
2. Dinî-tasavvuf şiirin yapısını çözümler.		Tasavvuf şiirinin yapı özelliklerinin çözümlenmesinde; ▪ Şiirlerdeki beyit, kıt'a ve bentler arasındaki ilişki açıklanır. ▪ Şiirin halk ve divan şiirlerine benzer yönleri belirlenir.
3. Dinî-tasavvufi şiirin temasını bulur.		
4. Dinî-tasavvufi şiirin dil ve anlatım özelliklerini belirler.	📖 Şiir dilinin ve kullanılan imgelerin ait olduğu gelenekle ilişkisi örnek metinlerden hareketle belirlenir.	
5. Dinî-tasavvufi şiirin ahenk özelliklerini belirler.	📖 Öğrencilere bestelenmiş tekke şiirleri kasetten dinlettirilir. Şiirin ahengiyle ilgili tartışılır.	[!] Ahengin; ses akışı, söyleyiş, ritim ve her türlü ses benzerliğiyle sağlandığı vurgulanır.
6. Dinî-tasavvufi şiiri yorumlar.		
7. Dinî-tasavvufi şiirin yazılış amacını açıklar.	📖 Öğrenciler gruplara ayrılır. Anonim, âşık, dinî-tasavvufi edebiyattan örnek şiirler getirmeleri istenir. Ses, tema, yapı vb. yönlerden karşılaştırırlar. Yazılış amaçlarını belirlerler.	
8. Dinî-tasavvufi şiirin kendinde hissettirdiklerini açıklar.		
9. Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair arasındaki ilişki belirlenir.

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4. 2. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler		
4. 2. a. Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)		
Halk hikâyelerinden ve mesnevilerden anlaşılması kolay, edebî zevk ve anlayışı iyi yansıtan metinler seçilmeli; kazanımlarda dile getirilen hususlar problem olarak ele alınmalıdır. Öğrencilerle birlikte bu problemler tespit edilmeli ve onlara çözüm aranmalıdır. Problemler ve çözüm yollarının kazanımlarda ifade edildiği gözden uzak tutulmamalıdır. Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, “Dil ve Anlatım” dersinde öğrendiklerinden de yararlanmaları sağlanmalı; “Halk Hikâyeleri ve Mesnevilerin Yapısı, Teması ve Edebî Değeri” konulu bir panel hazırlanmalıdır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. İncelediği anlatmaya bağlı edebî metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.		
2. Metnin yapı özelliklerini çözümler.	 Öğrencilerden olay örgüsü ile tasarlanan olay zinciri arasındaki farklılıkları belirlemeleri istenir. Daha sonra olay örgüsünde hangi olay parçalarına yer verildiği, neleri okuyucunun tamamlaması gerektiği tartışılır. Halk hikâyeleri anlatan meddahlarla ilgili araştırma yapar. Günümüz şovmenleriyle ilgisini araştırır.	[!] Bu döneme ait anlatma esasına bağlı edebî metinlerin yapısının çözümlenmesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Metnin olay örgüsü belirlenir. ▪ Olay örgüsü ve kişilerin iletiyi ifadede bir araç olduğunu örneklerle açıklanır. ▪ Kişilerin olay örgüsündeki işlevleri belirlenir. ▪ Kişilerin tarihi, dinî ve mitolojik özellikleri açıklanır. ▪ Mekânın metindeki işlevi belirlenir. ▪ Mekânın metindeki özellikleri açıklanır. Mekânın gözleme dayanıp dayanmadığı, mekânın hayal ürünü olup olmadığı üzerinde durulur. ▪ Mekânın benzerlerinin, yeryüzünde bulunup bulunmadığı sorgulanır. ▪ Metinde anlatılan kişilerin benzerleriyle tarihte ve günümüzde karşılaşılıp karşılaşılmayacağı sorgulanır. ▪ Mekânın anlatılmasında ve tanıtılmasında nelere, niçin önem verildiği üzerinde durulur. ▪ Zamanın, metindeki işlevi belirlenir. ▪ Kişi, zaman, mekân arasındaki ilişkiler açıklanır. ▪ Metinde anlatılan kişilerin temsil ettiği değer ve kavramlar belirlenir. ▪ Metnin kurmaca olduğu örneklerle açıklanır.
3. Metnin temasını bulur.		[!] Kazanım işlenirken; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Metnin temasının evrensel olup olmadığı sorgulanır. ▪ Temanın yazıldığı dönemdeki önemi ve değeri üzerinde durulur. ▪ Temanın insana özgü bir gerçekliği ifade edip etmediği sorgulanır. ▪ Temanın sosyal yapı, duyuş ve düşünüşle ilişkisi açıklar.
4. Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.	Metnin dil özelliklerini açıklar. Anlatıcının bakış açısını ve özelliklerini belirler.	[!] Anlatıcının anlatmada, tahlilde ve tasvirde dile yüklediği değerler vurgulanır.
5. Metinde ahengi sağlayan öğeleri belirler.		[!] Düz yazıyla yazılan anlatmaya bağlı metinlerde, manzum kısımların işlevi belirlenir. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Metnin mısra örgüsü ve kafiye şeması belirlenir.

6. Metnin, manzum veya düz yazıyla yazılmış olmasının sebeplerini sorgular	🏠 Öğrencilerden mesneviden hareketle film yapıp yapılamayacağını araştırmaları istenir.	
7. Metnin bağlı olduğu geleneği belirler.		
8. Metni yorumlar.		
9. Yaşayan halk hikâyecilik geleneğinin özelliklerini belirler.		
10. Şair, yazar veya anlatıcının fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle şair, yazar veya anlatıcı arasındaki ilişki belirlenir.

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4. 2. Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler		
4. 2. b. Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Temaşa) Karagöz, Meddah, Orta Oyunu		
Tiyatro ile “Türk halk tiyatrosu” arasındaki farklar problem olarak ortaya konulmalı; öğrenciler, seyrettikleri yakın döneme ait oyunlarla “karagöz”, “meddah” ve “orta oyunu” arasındaki farklar konusunda yönlendirilmelidir. Seçilen metinlerde, kazanımlarda belirtilen hususlar, “küçük grup tartışması” olarak adlandırılan ikili gruplarca aranmalı; tespit edilen özellikler sınıfta paylaşılmalıdır.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Göstermeye bağlı edebî metinleri gruplandırır.	🎭 Öğrencilerden karagöz, orta oyunu, meddah ve köy seyirlik oyunları hakkında araştırma yapmaları istenir.	
2. Metinlerin özelliklerini açıklar.	<p>🎭 Öğrenciler, Karagöz’ün yazılı metnin olup olmadığını araştırırlar.</p> <p>📖 Öğrencilerden kendi yazdıkları veya bir Karagöz metnini canlandırmaları istenir.</p> <p>🎭 Öğrenciler, Meddahın hikâye anlatma geleneğiyle ilişkisini araştırırlar.</p> <p>🎭 Öğrencilerden köylerde yaşatılan orta oyunu geleneğini araştırıp gözlemlerini arkadaşlarıyla paylaşmaları istenmelidir.</p>	<p>[!] Bu kazanımın işlenişinde;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Karagöz’ün hareket taklitlerine ve konuşmaya dayalı seyirlik oyun olduğu; figürlerinin değişmediği, kendine özgü müziği olduğu; usta çırak geleneği içinde sürdürüldüğü; anlatma, söyleme, kuklaların gölgelerini perdeye düşürme gibi işlemleri bir kişinin gerçekleştirdiği; dekor ve kişilerinin yüzyıllar boyu değişmediği; tiplerin İmparatorlukta yer alan farklı toplulukları temsil ettiği vurgulanmalıdır. ▪ Meddah’ın hikâye anlatırken konu ve kişilerle ilgili taklitlere başvurduğu, Meddah’ta asıl olanın anlatma olduğu; olay ve kişilerin taklit edilerek anlatmanın zenginleştirildiği; görülenin Meddah’ın taklit yeteneğiyle ilgili olduğu; usta-çırak geleneği içinde sürdürüldüğü vurgulanır. ▪ Orta oyununun, Karagöz’ün kişiler aracılığıyla canlandırılmış şekli olduğu; değişmez tiplerin bulunduğu; usta- çırak geleneği içinde yüz yıllar boyu sürdüğü; tiyatro sahnesini andıran bir sahnesi olup olmadığı açıklanır.
3. Metinlerin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Göstermeye bağlı metinlerde güldürünün hangi dil öğeleriyle sağlandığı, tekerlemeler ve dil oyunlarının işlevi vurgulanır.
4. Metinlerin gelenekle ilişkisini kurar.		
5. Metinlerin varlık sebebini açıklar.		
6. Metinleri yorumlar.		
7. Metinleri kendi dönemindeki metinlerle ve günümüz metinleriyle karşılaştırır.		

ONUNCU SINIF ÜNİTE VE KAZANIMLARI

III. ÜNİTE: İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI		
4. XIV. Yüzyıldan XIX. yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı		
4.3. Öğretici Metinler (Tezkire, Tarih, Seyahatname, Mektup, İlmî Eserler, Dinî Eserler) Seçilecek öğretici metinlerin kolay anlaşılır olmasına özellikle dikkat edilmeli; dönemle ilgili öğretici metinlerin özellikleri problem olarak ele alınmalı; bu problemin çözümü için kazanımlarda belirtilen hususlar seçilen metinlerde aranmalıdır. Gerektiğinde kazanımlarda ifade edilen hususu kavratmak için soru cevap ve tartışma metotlarından yararlanılmalıdır. Ünitenin sonunda öğretmenin liderliğinde sınıf içinde bu dönemdeki “Öğretici Metinlerin Özellikleri ve Değerleri” konusunda bir tartışma düzenlenmelidir.		
Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri	Açıklamalar
1. Bu döneme ait öğretici metinleri anlatım biçimi bakımından gruplandırır.		[!] Metinlerin manzum ve düz yazı olarak yazıldığı belirtilir. Sade ve sanatkârane nesir hakkında bilgi verilir. Metinlerin folklorik, popüler biçimde de gruplandırılabilceği üzerinde durulur.
2. Bu döneme ait incelediği metnin planını çıkarır.		
3. Bu döneme ait sade ve sanatkârane üslûpla yazılmış nesir örneklerini karşılaştırır.		[!] Kazanımın işlenişinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir: <ul style="list-style-type: none"> ▪ İki nesir arasındaki farkı, anlatımda aramak gerektiği üzerinde durulur. ▪ Sade nesrin açık, kısa cümleli olduğu, bir düşünceyi ifade etmek, bir bilgiyi aktarmak üzere kaleme alındığı, dinî, tasavvufi, tarihî, kültürel, ilmî, edebî eserlerin bu dille yazıldığı belirtilir. ▪ Sanatkârane nesrin daha çok tarihî, ahlâki, edebî konularda yazıldığı; öğretmekten çok, sanat göstermenin amaç olduğu vurgulanır.
4. İncelediği metinden hareketle metnin sade ve sanatkârane oluşunun arkasında bir kültür ve zevk farklılığının olduğunu açıklar.		
5. Metinlerin yazılış amacını belirler.		
6. Metinlerin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.		[!] Sade nesrin açık ve kısa cümleli olduğu, sanatkârane nesirde seci aracılığıyla ahenk yaratma endişesi taşındığı, anlam ve söz sanatlarının çok kullanıldığı; yabancı kaynaklı yerleşmemiş kelime ve söz kalıplarına çok yer verildiği vurgulanır.
7. Metinlerin ana düşünce ve yardımcı düşüncelerini bulur.		
8. Metinle gelenek arasında ilişki kurar.		
9. Metinleri yorumlar.		
10. Metinleri kendi dönemindeki diğer metinlerle karşılaştırır.		
11. Yazarın fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.		[!] Eserle yazar arasındaki ilişki belirlenir.